

Beeldbeschrijvingen / Notities

Het begon in een auto, een taxi naar de hoofdstad Chisinau. Avond was het, november en het motregende. We zagen bomen met witte 'sokjes' langs de weg, autolichten doemden op en verdwenen weer, in de verte ritsten rode achterlichtjes. We reden snel. Een eindeloos lange duistere 4-baansweg voerde naar de wijk Ryskani, of was het toch Botanica, waar de 'poort van de stad' ons ietwat treurig verwelkomde. Een foto- en videoserie zou ik gaan maken, een verhaal vertellen en impressie geven van een vergeten stad in een vergeten land; Moldavië. Ik wist zelf ternauwernood hoe het lag tussen de Oekraïne en Roemenië. Moldavië, een kleine zelfstandige republiek met - naar verluidt- een geschiedenis vol ramspoed.

Waar ben ik? Mijn gastheer vertelde van de stad, het land, en de omgeving, en van een avond lang geleden dat hij eens een curieus ongeluk had zien gebeuren, langs de weg die wij volgden; vlakbij Mac Donalds.

Chisinau heeft 3 Mac Donalds vestigingen, niet weinig voor een stad met ca 800.000 inwoners waarvan 90 % onder de armoedegrens. Mac Donalds is duur. Maar er zijn ook miljonairs in deze ex- Sovjetstad. Een procent of 5 is dollarmiljonair, ook niet weinig voor een stad als deze en kenmerkend voor derde wereld landen.

Het ongeluk vertelde hij gebeurde op een hoek. Een jonge vrouw werd aangereden toen ze vlak voor een auto plots de weg overstak. Ze sprong bijna opzettelijk leek het wel. Gierende remmen, een doffe klap en de gebruikelijke toeloop van mensen. De vrouw lag kermend tegen de trottoirrand, het hoofd half geheven, een smartelijke uitdrukking op haar gezicht. Wat daarna gebeurde was meest bevreemdend geweest:

De chauffeur, hevig geschrokken, was uit zijn auto gekomen, had de vrouw aangesproken, daarna iets ingefluisterd en onhandig en excuses mompelend, onder het oog van alle omstanders omzichtig een pakketje in haar hand gedrukt. Een dik pakketje. Dollarbiljetten leken het. Het was niet helemaal goed te zien geweest. De omstanders, die zich immers vooral om het lot van de vrouw bekommerden, reageerden nieuwsgierig, daarna verontwaardigd en onthutst. De vrouw echter, gaf in alle toonaarden te verstaan dat ze zich er niet mee moesten bemoeien en het uit hun hoofd laten ziekenauto of politie te bellen. Ze was opgestaan, had het pakketje biljetten in haar tasje gestopt en bedankte de chauffeur. Beide hadden zich vervolgens, haastig, voor zover dit mogelijk was, uit de weg gemaakt; de omstanders in verbijstering achterlatend. Niemand had kans gezien het nummerbord van de donkerblauwe Volvo te noteren.

Wij vervolgden onze route naar het centrum. Langs de weg stonden opvallend veel mensen, alleen meestal, te wachten, in zichzelf te praten, aan de rand van het trottoir, gevaarlijk dichtbij de voorbijrazende auto's leek me

Was die vrouw daar dan helemaal ongeschonden van af gekomen, had ze niets ernstigs of niets gebroken na die klap? Ze was opgekrabbeld, zei mijn gastheer en had wat aan haar knie gewreven, daarna was ze een beetje moeizaam lopend in de nacht weer verdwenen; het was allemaal heel snel gegaan; zo snel zelfs dat het nadien niet gebeurd leek.

De foto's die ik niet gemaakt heb in Chisinau zijn suggestief, verleidelijk en voor velerlei interpretaties vatbaar, maar dwingend aan de andere kant en schakels in het verhaal van Roxana. Roxana, Oxana, de vrouw met de vreemde relaties tot auto's. De jonge vrouw in de foto's laat dit niet zien. Ze laat haar spel zien een opgetogen spel met de auto's

Omstandigheden buiten je invloed om kunnen maken dat een foto of meer die je plande te maken niet gemaakt kon worden. Deze niet gemaakte foto' is dan geen nabeeld maar een beeld dat er vooraf al was en dat nadien nog steeds in je hoofd rondlummelt. De vraag of het een goed of waardevol beeld zou zijn geweest blijft onbeantwoord, het beeld kan niet getest worden of vergeleken met de wel gemaakte foto's.

De niet gemaakte foto 1; Chisinau nacht

Op de niet gemaakte foto zien we Roxana, een vrouw eind 20 begin 30; ze staat langs een weg opvallend dicht op de rand, ruggelings naar de camera. Ze heeft zich half omgedraaid. In haar draai kijkt ze over haar schouder naar iets buiten het frame. Ze staat links in beeld en de uitsnede reikt tot aan haar heupen. Boven haar hoofd en rechts van haar is de lucht en de stad bij nacht, duisternis om haar heen. De 4-baans weg naast haar glimt. Roxana vindt dat mooi, ze houdt van spiegelende oppervlakken, romantique' bekennt ze.

Ze is alleen, in haar directe nabijheid zijn geen mensen, misschien een enkeling in de verte en aan de overzijde; schaduwen, contouren. We zien rode en gele lichtstroken achter haar, van die lelijke strepen die je met lange opnames krijgt, en bomen; bomen met witte sokjes aan op regelmatige afstand van elkaar. Er staat een auto, twee auto's een paar meter van haar vandaan, de lichten branden. Aan de overzijde zien we ook stilstaande auto's, weer die bomen en erachter een groenverlichte etalage. Het felgroene licht spiegelt gebroken in het natte wegdek. Er was toch regen gevallen. In de verte ontwaren we enkele fel verlichte billboards, op hoge palen, strakke vlakken, die door de lange belichtingstijd bijna wit geworden zijn. De weg is lang, zou elke weg kunnen zijn, in elke willekeurige stad maar toch ook weer niet. Wat opvalt is de donkerte en de bomen natuurlijk. Er is sedert jaren nauwelijks openbare straatverlichting in Chisinau, en altijd veel groen.

Half gedraaid gluurt Roxana meer dan dat ze kijkt. De camera heeft haar betrappt. Gefronste wenkbrauwen, ze lijkt opgeschrikt te zijn of misschien werd ze zojuist geroepen. De rechterschouder links in beeld, de linkerschouder niet zichtbaar achter haar lichaam. Haar gehandschoende hand omklemt de riem van een tasje wat ze strak tegen haar lichaam drukt. De opname is van vrij dichtbij of met een zoomlens gemaakt. Er is een gelig warm schijnsel op het gezicht, het licht komt van rechts. Brede kaken hoge jukbeenderen en een fijne kin, een mooi gezicht, smalle mond, katachtige ogen en neiging tot wipneus. Ze heeft iets weg van Juliette Binoche, ook door het kapsel en de donkere ogen, waar vlak boven bijna rechte smalle wenkbrauwen, verder reiken dan haar oogleden. We onderscheiden eigentijdse kleding, geen design, maar qua stijl West-Europees, zoals een onafhankelijke jonge vrouw zich kleedt, zelfstandigheid en een beetje stoerheid uitstralend; een sportief jackje, donkerblauw met rode mouwen. Een capuchon nonchalant achter haar hoofd in haar nek, wollig dasje, dat eigenwijs om hoog prijkt. Het jackje reikt tot haar middel daar begint een paarse rok die van kunststof lijkt, alles doet goedkoop aan.

De foto lijkt het koud te hebben, nee de figuur van Roxana heeft het koud, de capuchon was eigenlijk ook over haar hoofd getrokken en niet in haar nek en haar neus is eigenlijk rood van het snuiten. De opname is gemaakt in enkele minuten met een klein diafragma. Roxana beweegt een beetje, als gevolg is er bewegingsonscherpte, misschien net iets té dramatisch. Haar blik is gericht, laag, ze focust op iets wat rechts voor haar buiten beeld plaatsvindt, naast de camera. De blik lijkt wat ze ziet vast te willen houden. Er was een auto die stilstaat, maar verder weg.. De linkerhand is achter het lichaam, de rechterhand houdt op taille hoogte de riem van vast van naar blijkt een paars tasje met tijgerpatroon. Tijgerpatroon appelleert aan sensualiteit heb ik me eens laten vertellen. Er staat iets te gebeuren, de hand is niet losjes om het hengsel maar krampachtig en haar blik is ook niet ontspannen maar een blik als een gebouw, strak, er is zelfs spot in te lezen, maar ook iets definitiefs onafwendbaars, Het gezicht is vanaf de zijkant aangelicht; hoofd een beetje schuin naar links, een uitdrukking van genageld kijken, tand op haar onderlip in de rechterhoek van haar mond; en de lippen ietsje uit elkaar. Ze lijkt zelfs met haar neus te kijken, de wenkbrauwen niet gefronst al wil ze dat wel graag, maar dan gaat ze 'over-acteren' "pas trop, Roxana" zeg ik, ze knikt; ze begrijpt het. Ze probeert het opnieuw. Hoe weet de kijker dat het november is en dat ze naar een auto kijkt met de blik van een aasgier?

De niet gemaakte foto 2; Chisinau nacht

Een fel verlicht billboard op palen in de brede berm van een hellende weg. De omgeving is donker, vermoedelijk stad. Het billboard is bijna beeldvullend.

Tegen een donkergrijze onbestemde achtergrond zien we twee grove mannen armen Knuisten van handen met overdadig veel zegelringen steken uit bruine mouwen met witte manchetten.. Een hand is links in beeld, de andere rechts.

De handen bevinden zich een eindje uit elkaar.

De hand links houdt iets beet, een soort klein barbiepopje, een frêle vrouwenfiguurtje met lang haar, in een zomer jurkje, geen schoenen. Haar armen langs haar lichaam gestrekt wordt ze stevig vastgehouden of gedrukt door de dikke vingers die lijfje en armen omklemmen. Ze is zo klein dat ze helemaal in de hand zou kunnen verdwijnen. Haar beentjes bungelen wat in het luchtledige, haar voeten zijn gestrekt.

De hand rechts is half geopend en reikt losjes uitnodigend papiergeld in flappen aan, een dik pakket Moldaafse lei, of waren het dollarbiljetten. Een tekst over de gehele breedte van de poster onderaan in beeld. zegt in het Roemeens (Moldaafs): 'jij bent geen handelswaar', in de hoek rechtsonder prijkt een logo van het ministerie.

De stad op de achtergrond is donker, we zien links een stukje blinde muur een hoog flatgebouw en rechts in de verte nog bomen, auto's, etalages en een enkele schaduw, die in beweging voorbijtrekt, schimmen van menselijke gestalten. Nog verder weg een kleine lichtvlek op een gebouw, een nieuw wit gebouw lijkt het, moeilijk te zien waar dit licht vandaan komt.

De niet gemaakte foto 3; Chisinau nacht

Roxana van achteren op de rug. Geen gezicht te zien Weer langs een straat staande. Kijkende naar de auto's, vermoedelijk. Er is weinig verlichting in de straat een klein lichtstraaltje valt op haar schouder en op haar haar. Hier is geen bewegingsonscherpte. Ze heeft kennelijk moeiteloos stilgestaan die minutenlange opname. De gebrekkige straat- verlichting valt op..In de verte zien we een billboard; met de afbeelding van een half naakte vrouw , het hoofd op een arm rustend, de andere arm bevallig over haar hoofd gedrapeerd een flesje parfum voor haar neus en een tekst in Roemeens. Het billboard is aangelicht, verheft zich daardoor uit de donkerte. Roxana poseert ze poseert het kijken naar de auto's. De foto lijkt een verhaal te willen aanvangen maar niet verder te vertellen. De nacht is diepzwart en in de verte vermoedelijk zijn mensen die ook door de straten dwalen. De lucht is niet bezaaid met sterren.

Roxana is op alle niet gemaakte foto's te zien. Er zijn steeds nachtelijke scènes.